

clv

Werner Gitt

Pirsiyariyan –

Pirsên ku her tim dixwazim bipirsim

Christliche Literatur-Verbreitung e.V.
Ravensberger Bleiche 6 · 33649 Bielefeld

Di Derbarê Nivîskar de: Prof. Dr. Wener Gîtt, di sala 1937'an de li Raîneka Prûsyaya Rojhelat hate dinê. Di sala 1963'an de dest bi zankoya teknîk ya Hannoverê kir û di sala 1968'an de bawernameya endazyariyê stand. Paşê li Zankoya Teknîk ya Aachenê, di beşa Enstîtuya Endazyariya Sehetîkirinê de wekî asîstan dest bi xebatê kir.

Li pêy lêkolinkirina du salî, di sala 1970'an de li Zankoya Teknîk ya Aachenê dozîneya xwe bi dereca herî serfiraziyê û bi madalyonên Borchers ve bir serî. Hê di Enstîtuya Fizîk û Teknolojî ya Germena Federal de rêvebirî û profesoriyê dike. Di derbarê zanista zanînê, matematîka hejmarî û endazyariya sehetîkirinê de gellek nivîsên wî yên zanistî hene.

Ji bilî vana pirtûkên wekî din jî nivîsandine. Ji vana hinekan bi gellek zimanî ve (Bulxarî, Xirwatî, Çekî, Îngilizî, Finî, Fransewî, Magyarî, Îtalyanî, Lîtuwanî, Qirgîzî, Lehî, Romenî û Rûsî) hatine wergerandin.

Ji sala 1984'ê de vir de li Zankoya Teolojî ya Basela Swêdenê, wekî profesore mêvan di derbarê "Kitêba Pîroz û Zanist" de dersan dide. Li Germenîstanê û li derveyî wê hê di gellek zankoyan de di derbarê vê mijarê de konferansan daye.

Wekî din jî li gellek welatî (Awîstralya, Awûstûrya, Belçîqa, Fransa, Magyarîstan, Qazaxîstan, Qirgisîstan, Lîtuwanya, Namîbya, Norwêç, Polonya, Portekîz, Romanya, Rûsya, Komara Efrîqaya Başûr, Swêd, Swêden û Yekitiya Dewletên Emerîkî) di derbarê mijara "Bawerî û Zanist"ê de axaftinan kirine.

1st Kurdish Edition (Kurmanji)

© of the German Edition:

Werner Gîtt, "Fragen, die immer wieder gestellt werden"

1989 by CLV · Christliche Literatur-Verbreitung e.V.

Ravensberger Bleiche 6 · D-33649 Bielefeld, Germany

www.clv.de

© of the Kurdish Edition 2018 by CLV

Wergêr: M.Sait Alpaslan & Resûlê Qereqoçanî

(Translated into Kurdish [Kurmanji]: M.Sait Alpaslan & Resûlê Qereqoçanî)

Cover: Gerhard Thiessen

Typography: EDV- und Typoservice Dörwald, Steinhagen

Printed in Germany: by GGP Media GmbH, Pöbneck

256196

ISBN 978-3-86699-196-5

Naverok

Pêşgotin	11
Pêşgotina Di Derbarê Çapa Duyem Ya Îngilîzî de	14
1. Pirsên Di derbarê Xwedê de ne (PDX)	15
PDX1: Ma ka ez ê çawa ewle bibim ku Xwedê birastî jî heye?	15
PDX2: Xwedê li ku derê yî?	15
PDX3: Gelo wateya peyva Xwedê çiyê?	17
PDX4: Em çima nikarin Xwedê bibînin?	18
PDX5: Xwedayê ku rê li ev qas êş û janên li ser dinê ne dide, ma çawa dibe Xwedayê hezkirinê? Xwedê çima destûra jankêşîya me dide?	18
PDX6: Ma yê ku divê bona her tiştî bête tawanbarkirin ne Xwedê ye?	20
PDX7: Xwedê di dema Peymana Kevin de neteweyek di şeran de bitûmî tune kir, lê belê di Waaza xwe ya li Çiyê de ji me re dibêje ku ji neyarên xwe ve hez bikin. Gelo Xwedayê Peymana Kevin ji Xwedayê Peymana Nû ve cihêtir e?	21
PDX8: Ma Gelo Xwedê Îblîs afirandiyê?	22
PDX9: Ma gelo pêkan e ku Xwedê hînî tişteki nû bibe?	23
PDX10: Gelo birastî jî Îsa Mesîh jiyaye? Îsa Mesîh, Lawê Xwedê ye?	24
PDX11: Pêwendîya di navbera Xwedê û Îsa Mesîh de çiyê? Ma her du jî di kesayetekê de bûne yek? An jî kîjan sereta ye? Gelo em ji kê re dua bikin?	26
2. Pirsên Di derbarê Kitêba Pîroz de (PKP)	30
PKP1: Kitêba Pîroz ji aliyê mirovan ve hate nivîsandin: Ma ev yek her tiştî dîmaneyî nake? Ka di vê rewşê de em ê çawa bikaribin bibêjin ku Kitêba Pîroz ji Xwedê ye û her tiştê tê de ne rast in?	30

PKP2:	Ka ez ê çawa fam bikim ku Kitêba Pîroz rast e an jî ne rast e?	33
PKP3:	Gelo bi çi awayî Kitêba Pîroz ji berhemên wêjeya dinê ve cihêtir e?	34
PKP4:	Gelo di roja me de danezanên nû yên bi Kitêba Pîroz ve bêne vekirin hene? Bêşik Xwedê ji Nivîsên Pîroz ve seretatar e û bêyî navbeykar dikare bi me re pêwendiyê deyne.	37
PKP5:	Gelo hûn di derbarê “Şifra Kitêba Pîroz” ya pirtûka Michael Drosnîn e de çi difikirin?	39

3. Pirsên Di Derbarê Afirandin, Zanist û Baweriyê de (PDA) 44

PDA1:	Gelo bûjeneke bê can werdigere organizmayek zindî?	44
PDA2:	Gelo dinya û gerdûn çend salî ne? Ma metodeke temena dinê bihesibîne heye? Gelo hûn di derbarê bi awaya karbonê dirokdtinê çi difikirin?	46
PDA3:	Dûrbûnên bi milyaran salên roniyê ve pêk tînin çawa bi famkariya we ya dinya ciwan ve lihev dikin? Ma nabe hûn biferizînin ku dinya, qandî tîrêjek ronahî bigihêje me kevnar e?	49
PDA4:	Gelo Darwîn, di derbarê Xwedê de çi difikirî?	51
PDA5:	Di roja me de di pêşbaziyan werzîşê de rekorên berê bêderfet bûn tîne buhartin. Ma ev yek peresana rasteqîn napeyitîne?	53
PDA6:	Gelo em jî aliyê zanistî, guhdayîna Kitêba Pîroz ya tîgînên dinyewî ên bandora xwe winda kirine û modeya wan buhurîne bikar tîne, bikin an na?	54
PDA7:	Gelo di derbarê awahiya erdgilorê de çi dikare bête gotin?	56
PDA8:	Di afirandinê de rojek çi qas domiya?	58
PDA9:	Du tîgîhana Afirandinê ya ku pev re ditewişin hene?	59
PDA10:	Gelo dînozoran di keştiya Nûh de bicih bûn?	62
PDA11:	Lawên Adem bi kê re zewicîn?	63

PDA12: Li gora famkariya we nîqaşên zanistî yên ku bi awayekî xwurt piştgiriyê didin afirandinê an jî bi awayekî herî xwurt afirandinê red dikin kîjan in? 64

4. Pirsên Di Derbarê Xelasîyê de (PX) 69

PX1: Em ê çawa xelas bibin – bi kirinên xwe yan bi bawerîya xwe? 69

PX2: Gelo Xwedê çima bona xelasîyê xaçê mîna rêyekê pêşniyar kir? Gelo bona vê metodek din tunebû? 70

PX3: Gelo Îsa Mesîh jî ber gunehên ku hê em dikin çawa 2000 sal berê mir? 72

PX4: Ma Îsa Mesîh li devîla hemî gunehên mirovahiye, tenê bona gunehên mirov yên ku dixwaze lê bête bexşandin bimira ne çêtir bû? 73

PX5: Xwedê, bi mirina Îsa Mesîh ya li ser xaçê, jî hemî mirovan re bona jî kêfarata gunehên xwe xelas bibin derfetekê dide. Ma li devîla vê yekê Xwedê efûyek giştî derxista ne bes bû? 76

PX6: Ez bawer im ku piştî mirinê jî xelasî dê bibe. Ez wisa bawer im ku xêra Xwedê jî têgihandina we zêdetir e. 77

PX7: Gelo hûn di derbarê zarokên gellek bi ciwanî mirine û hê tiştêkî ne bijartine çî difikirin? An jî yên ku beriya welidîne mirine (bi beravêtinê an jî kurtajê) û yên dînik? Ma gelo ew di bin naletê de ne? 83

PX8: Ma Cihûda Îsxeryotî, bona ku Îsa Mesîh xelasîyê bona me pêkbînê, îxanetê lê bike, jî berê ve nehatibû peywirdarkirin? 85

PX9: Gelo ez ê zarokek wekî îhtimala wî ya bi bêbawerî mirinê jî sedî pêncîye çawa bînim dinê? (Pirsa jinikeke nû baweriyê aniyê) 87

PX10: Kitêba Pîroz dibêje ku Xwedê mirov dibijêre. Ger biryarên di derbarê xelasî û naletbûnê de jî berê ve hatibin stendin, ma em ê çawa qala vîna azad bikin? 89

PX11: Gelo hûn dikarin bi zanistî hebûna dojehê
bipeytînin? (Pirseke keça xwendakarê dibis-
tana navîn e) 92

5. Pirsên Di Derbarê Olan de (DO) 94

DO1: Li rûyêerdê gellek ol hene. Nepêkan e ku
hemiyên vana xelet bin. Ma îdiaya rêya
yekane ya dibe jiyana abadîn Xirîstiyani ye, bi
xwe ne pozbilindiyek nayê hesibandin? 95

DO2: Em gişt, mînak misliman û Xirîstiyanan ji
heman Xwedê re dua nakin? (Pirsa ku ji aliyê
misilmanek ve hatiye pirsîn) 96

DO3: Ka ez ê çawa hîn bibim ku çavkaniya bela-
voka Mizgîniyê ya Îsa Mesîh Xwedanî an jî
olî ye? 98

6. Pirsên Di Derbarê Jiyan û Baweriyê de (PDJB) 100

PDJB1: Em çima hene? 100

PDJB2: Wateya jiyane çiyê? 101

PDJB3: Ez ê çawa di nava jiyana rojane û baweriyê
xwe de ahengekê pêk bînim? 104

PDJB4: Ez tim xewnên xerab yê dubare dikin dibî-
nim. Gelo ez van xewnan çawa şrove bikim? 109

PDJB5: Guneh çiyê? 111

PDJB6: Gelo Kitêba Pîroz destûrê li hevjiyana kesên
nezewicîne dide? Cotek kengî (di çi mercan
de) zewicî tete hesibandin? Dema biryara hev-
jiyanê bidin? Piştî tékiliya yekem carî cinsî?
Piştî mehra fermî an jî merasîma dêrê? 112

PDJB7: Bawerbûn nayê wateya zanebûnê – vê gavê
em ê çawa baweriyê mîna vebiriyê bihesibînin? 118

PDJB8: Ma divê nîşaneke derveyî ya ji nûve bûyîne
tunebe? 119

PDJB9: Hûn bi me re, mîna ku Xwedê we şandibin
di axifin. Ma mafê tevgera bi vî awayî kî dide
we? (Pirseke di axaftina min ya girtîgehê de
hatiye pirsîn) 120

PDJB10: Gelo hûn di derbarê endazyariya genetîkê de çi difikirin?	121
PDJB11: Gelo Îsa Mesîh ji mêşên reş û kermêşan ve çi kirin? Ma wan kuştin?	123

7. Pirsên Di Derbarê Buhuştê de Pirsên ku Her tim Miraq Dikin Lê Tu Carî Hewl Nedane ku Bipirsin

B1: Buhuşt cihê ku heta abadîniyê em ê li bextewar bibin e	132
B2: Buhuşt cihê ku hestên me jê zewqê bigirin e	134
B3: Buhuşt cihê ku pîroziya abadîn lê tê kirin e	135
B4: Buhuşt cihekî nûwaze ye	138
B5: Buhuşt cihê ku jiyane me lê diltêr bibin e	140
B6: Buhuşt mala me ye	142
B7: Buhuşt cihê ku em ê lê serweriyê bajon e	143
B8: Buhuşt cihê ku Îsa Mesîh lê ye	144
B9: Buhuşt cihê ku em ê bibin wekhevê Îsa Mesîh e	146
B10: Buhuşt cihê taybet yê ku bi kovanê li bendê bin e	147

Beşa Pêvek

Daxuyanên Kitêba Pîroz	150
I. Rêgezên bingehîn yên Kitêba Pîroz	150
I. 1. Rêgezên bingehîn yên Kitêba Pîroz (R= Rêgezan)	151
I. 2. Rasteqîniya Kitêba Pîroz	152
I. 3. Ceribandina rasteqîniyên Kitêba Pîroz	154
I. 4. Mijara Kitêba Pîroz	156
I. 5. Danezanên Kitêba Pîroz	158
I. 6. Rûmeta Danêzanên Kitêba Pîroz	166
I. 7. Fambûn û famkariya Kitêba Pîroz	168
I. 8. Rasteqîniya danezanên Kitêba Pîroz	169
I. 9. Dempariya ku danezanên Kitêba Pîroz wan digire nava xwe	171
I. 10. Gihaştina rasteqîniya Kitêba Pîroz: Berîdayina Îsa Mesîh	172
I. 11. Encam	179

II.	Rêgezên şîrovekirina rasteqîniya Kitêba Pîroz (RŞ=Rêgezên Şîrovekirinê)	179
III.	Divê em çima Kitêba Pîroz bixwînin?	183
IV.	Divê Em Kitêba Pîroz Çawa Bixwînin? (RX=Rêgezên Xwendinê)	186
V.	Deh Waadên ku Ji Yên Kitêba Pîroz Xwendine re Hatiye Dayîn (Bona Kesên Kêlamê Xwendine û di Jiyana Xwe de Bikar Tînin)	188
	Peyama Xwendekarekî	190
	Nivîskarê Pirtûkê: Kurteçîroka Jiyanê	193
	Çavkanî	205
	Kurtkirinên Kitêba Pîroz	207

Pêşgotin

Ev pirtûka çawa hate nivîsandin: Çavkaniya ramanê nivîsandina vê pirtûkê, di derba konferansên mizgînîdayînê ên ku nivîskar li Mala Moda ya Muhlhauser a li Munîhê yî didan de derket holê. Modakar Harro Muhlhauser, destûrê da ku em di dema heftayekê de her şev, qatê yekem ya karxana wî bikar bînin. Me her şev kincên di asqîya de ne ji asqiyên wan dadîqistin jêrê û 250 sandalî bicih dikirin. Piştî ku axaftin diqediya me dîsa sandaliyan bi ser hev re rêz dikirin û asqîyan jî bona xebatkar sibehê kincan bicih bikin dîsa dadîliqandin.

Tu carî bona hemî guhdarîvan rûnin sandaliyên me qîm nekirin, lê belê xalîçeyên qalind û pêlikên derencê jî cihê rûniştinê pêk anîn. Di encamê de me bi rehetî 350 kesî digirtin hêwanê. Ji ber ku şunwar di navbera Munîhê, li navendeke danûstandinê (Çend mîtro dûrî qesra bajarvanîyê û Dêra Fraûenkîrche “Meryema Pîroz” bû) de bû, bala dorûberên ne Xirîstîyan in jî dikêşandin. Piştî axaftinê, di derbarê mijara wê şevê de beşa pirs-bersivê jî dihat pêkanîn. Mirovan jî bê derfetê gellekî qenc bikar dianîn.

Beriya ku di derbarê baweriyê de biryarekê bidin gellek pirsên wan ên divê bête bersivandin hebûn.

Celebê Pirsan: Naveroka vê pirtûkê, bersiva gellek pirsên ku di axaftinê nivîskar yê Munîhê de hatine pirsîn dide. Tevî vêya di axaftinê herêmên wekî din de bersivên pirsên wekhev ên ku ji nivîskar re hatine pirsîn jî tê de ne. Nivîskar ev demekê ye “Di roja Ciwaniyê de” (Ahdene Jugentag), rêvebiriya bernama bi navê “Li Krelîngên Saeta Pirsê” ye dike. (Krelîngen – Navenda Mizgînîdayînê ya li Bakurê Germensîstanê ye). Di dema vê bernamê de çend mijarên lê hatine nîqaşkirin jî di pirtûkê de hene. Deqek wekhev ya mijarên di pirtûkê de li ser xebat hatiye kirin hene – hemî pirs ji aliyê kesê ras-

teqîn ve hatine pirsîn. Di vê pirtûkê de bersivên kesên ku “di nava” Xirîstiyaniyê de ne li bendê ne nayên dayîn. Lê li dêvila vê yekê pirsgirêkên mejiyê kesên gumanê dikin, lê dipirsin û digerin, bi nêzikayikekî cidî tênê axaftin.

Gerba ku nivîskar ji pirsên kesên di nava lêgerînekê de ne jê pirsî ne qezenc kiriye, di naveroka pirtûkê de ji awahîdayînen hinek xwedênasî an jî teorîk ên ku ditirsînin zêdetirî, mijarên bingehîn yên ku mirovên rasteqîn (ji rêzê) giramiyê didinê, pev re hatine lêkolînkirin û bersivandin.

Rêbaza Bersivandinê: Rêbaza wacê ya ku Grêkan di dema antîk de pêşve birine, di zanistiyên erênî de ew qasî biser ketine ku, mirov dixwaze vê awaya ramandinê bi beşên din de jî bi kar bîne. Di Dewra Ramandinê de ev bikarhatîna wacê bibandor bû û di encama vê yekê de, dest pêkirin û nirxandîna Kitêba Pîroz hate kirin. Ger pirsên di vê pirtûkê de bi dest ve têne hildan matematîkî yan jî zanistî bûna, dibe ku hesabên wacê bibûya alîkar. Lê belê mijarên li vê têne axaftin, bi pirranî di derbarê pirsên bûneweriyê de ne û di bersivandinê de bigîştî ji analîza wacê ya teşeyî dûr hatine sekinandin e. Di hewldanek wisa de qet alîkariya feylesofiyê jî nabe. Feylesofê Germen Hans Lenkê ku ji Karlsrûhe yî bi awayekî gotina aşkere wisa têdighîne: “Feylesofî di derbarê naveroka mijarê de gellekî kêma çareseriyê tîne. Feylesofî di derbarê pirsgirêkan de ne, ne di derbarê mijar û çareseriyê de. Yekcaran feylesofî îdia dike ku mijarê mîna pirsgirêkek nûh bikar anîn, ji bersivek kêma ya bona mijarê hatiye dayîn gellekî girîngtir e.”

Xwedê dikare me di ramanên me de, tevgerên me de û di bawerîya me de bibe rasteqîniyê. Ew, vê yekê dixwaze jî. Bo vê yekê, divê bona me pîvana di girîngiya jiyânê de yî Kelama rayedar ya Xwedê, yanê Kitêba Pîroz be. Tu berhemekî mirov nikare cihê vê çavkaniya zanîne bigire. Ji ber ku bersivê ji pirsan re hatine dayîn di bingehê de xwe disipêrin vê pîvanê, Beşek daxuyaniyê ya naverok rêgezên

bingeh û rêgezên şîrovekirinê ne bi dawiya vê kitêbê ve hatiye vekirin.

Ev rêgezên bingeh cara yekemîn di vê pirtûkê de hatine hewandin. Mebesta vê kirina me, dema bi Kitêba Pîroz re xebatê de, zanîna bingeh ya pêdivî jê re heye pêk anîne.

Ez dixwazim hinek tiştên ku bona xwendekaran amade bikim pê vekim. Bersiv her tim mîna ku tê xwestin (an jî mîna ku bibe) ne bi kitekit in. Û wekî din jî divê ji pirsan bijartineke pişkar bihata kirin. Ji ber ku hinek pirs pevra têkildar in, bersivên wan jî wekî dubarekirinê ne.

Piryariyan bona naverok bi hêsanî bêne şopandin bi beşan ve hatine cihêkirin. Hinek pirs raste rast ji jêgirtinên Kitêba Pîroz hatine bersivandin. Pirsên din jî, dîsa ji Kitêba Pîroz lê belê bi awayeke binavgîn, ji beşên ku jêgirtin hatine kirin, bi pêkanîna jîgiştîhatinên biwacî hatine bersivandin. Encamên bi vê rêbazê hatiye gihaştin çawa ku xwe dişîpêrin kûrahiya zanîna Kitêba Pîroz ya nivîskar û bi hunera hişajotineke zexm, lê dîsa jî divê pişkar be. Pirsên ku bi “Çima” destpê dikin, wekî rêzikekê di rewşa “nayê bersivandinê” de ne. Ev pirsan jî helbet dê rojekê bersivê bibînin (Yûhena 16:22-23). Lê belê ev dê dema bawerî vegere dîmenê dê pêk bê.

Spasî: Ez ji hevsera xwe ya xoşewîst; ya ku bi çavekî nixrandinê lêkolînê li xebata min kiriye û pêşniyarên qenc kiriye û karê nivîsên min bi kompîtûra li malê yî nivîsandiye ya bi zehmet e girtiye ser xwe, spasiyan dikim.

Ez dua dikim ku ev pirtûka min, ji kesên ku ji pirsên xwe yê di derbarê jîyan, mirin û baweriyê de li bersivê digerin re alîkariyê bike.

Werner Gît

Pêşgotina Di Derbarê Çapa Duyem Ya Îngilizî de

Ez gellek bextewar im ku wergera Îngilizî ya pirtûka min cara duyem tête çapkirin. Ev çap, guhertoya ya pêşveçûyî, firehtir û rojanebûyî ya çapa yekem e. Beşa herî tijî ya vê çapê ve hatiye vekirî, beşa 7'an ya mijara buhuştê yî. Ez dixwazim spasiyan pêşkêşî Dorte Gotzê ku wergera beşên pêvek kirine, bikim. Ew bi xwe ji Zankoya Heîdelberg ji beşên wergerê Îngilizî û Rûsî perwende yî. Veronîka Abraham ya li Zankoya Queens a Kanadayê perwerda Mêjû û Feylesofiyê dibîne jî di van wergeran de peywirdar bû.

Sarah Jayne Cûrtûs ya ku ji Brîtaniya Mezin e, sehetiyê ji aliyê şewazê li pirtûka min kir; ew bi xwe perwerda xwe ya Îngilizî û Germeî di Zankoya Sheffî eldê bir serî. Ez dixwazim ji hemî endamên vê tîmê re bona xebatên wanî bi balkêşî û xîret in spasiyan rêz bikim.

Ya dawîn, hevalê min Dr. Carl Wieland (Awistiralaya) hemiya pirtûkê xwend û hinek serrastkirinan kirin. Dr. Wieland (Awistiralaya) rêvebirîya navenda zanist û lêkolîna afirandinê; Bersivên Afirandinê (*Answers In Genesis*) ya li Brîsbanê ye û li hemiya dinê bi nav û deng e, dike. Û ji aliyê din, di kovara "*Creation ex nihilo*" ya li 120 welatî xwendakarê wê hene (Hejmara çapa wê > 50000) edîtoriyê jî dike. Ez bona alîkariyên bi rûmet spasiyên xwe jî pêşkêşî wî dikim.

Ev pirtûk (bi Germeî) cara yekem di sala 1989'an de hate çapkirin û niha çapa wê ya 20 (2006)'an tête çapkirin. Bigîştî hejmara çapê 400.000 e. Ji hevpeyvînên bi xwendekaran re kirime an jî ji nameyên ku ji min re şandine, fam dikim ku gellekan bi alîkariya vê pirtûkê rêya ku diçe Îsa Mesîh dîtine. Di vê navberê de çardeh wergera pirtûka min hatiye kirin.

Werner Gît, Sermawez 1998

1. Pirsên Di derbarê Xwedê de ne (PDX)

PDX1: *Ma ka ez ê çawa ewle bibim ku Xwedê birastî jî heye?*

BX1: Li ser dinê tu netewe an jî civaka mirovan (babistîn) nîne ku ji xwedayekî ji xwe seretatir, ji ruhekî an jî ji hebûnekî re peristinê nekin. Ev rewş, jîbilî bihîstina Mizgîniya Îsa Mesîh, bona civaka mirovan (babistîn) yê li herî tenaya dinê ne û qet bi çandekî din re têkiliyên wan nebûne jî wisa ye.

Gelo ev çawa pêkan e? Dema em afirandina nûwaze ya dora me girtiye temaşe dikin, em xwedî hunera hişê ku fam bike, hemiyên vana berhemên afirkerek bi çavan nayê dît in. Her kes dizane ku qumçikek, seyareyek, saetek an jî ataşek bi xwe û xwe nayê holê. Ji ber vê yekê şandî Pawlos di Peymana Nû de wisa dinivîse: “Ji ber ku ji afirandina dinê ve, xisûsiyetê wî yên ku nayên dît in, yanê, hêza wî ya bêdawî û Xwedaniya wî bi kirinên wî tê fêhm kirin ku, bi eşkeretî tê dît in; bo vê yekê uzrê wan nîne.” (Rom. 1:20).

Afirandina bi çav ve tête temaşekirin, çawa ku rê li bi hebûna afirkerekî bawer bûnê ve û encamên di derbarê hêz û dewlemendiya ramanên Wî derxistina me veke jî, tevî wê di derbarê xwezaya Wî (mînak; hezkirin, jiyayî, xêr û qencî) de qet tu zanînê nade. Kitêba Pîroz a vay ji ber vê yekê ji me re hatiye dayîn.

PDX2: *Xwedê li ku derê yî?*

BX2: Em, mirov, dixwazin ku Xwedê li derekê bicih bikin. Bo vê yekê, mîna ku di demên kevnare de dibû, di roja me de jî (nêo-paganîzm), mirovan di derbarê xwedayan de gel-

lek tégînên senemperestiyê pêş ve birine. Grêkan bawer dikirin ku xwedayan li çiyayê Olîmposê dijîn. Teûtonan (gelên ji nîjada germanan e û di demên kevin de li bakurê Ewropa jiya ne) jî xwedayên xwe li Walhalla yê (Di demên kevnar de di mîtologyaya Skandînav de qesra xweda Odîn) bicih kiribûn.

Matematîkvan û Ezmannasê Fransî P. Laplace (1749–1827) wisa dinivîse: “Min lêkolînê li hemiya fezayê kir lê Xwedê nedîtîm.”

Şîroveyek mîna vêya jî ji aliyê kozmonotên Sowyet ve hatiye kirin: “Di dema firîna xwe de rastî Xwedê nehatim.” (Nîkolayew, Pirsên Di Derbarê Xwedê de (PDX) 1962, Wostok III)

Dema em ji aliyê Nivîsên Pîroz li mijarê binêrin, hemî ev gotin ji binî ve xelet in, ji ber ku Xwedê derveyî zerengiya me ne. Ew ê ku fezayê afirandiye, nabe ku pariyek ji zerengiya me be. Tevî vêya Wî bandor daniye ser her derê fezayê. Ew li her cihî û her tim heye. Şandî Pawlos vê mijarê li ber lijneya Girê Aresê, ji gelê Atîna yê pûtperest in re wisa daxuyani dîke: “Ji ber ku em di wî de dijîn, dileqin û henin; mîna ku, ji hozanên we jî hinekan gotine: Ji ber ku em jî ji nîjada wî ne.” (K. Şa. 17:28) Nivîskarê Zebûrê jî hay ji vê rastiyê heye: Tu li riya ku ez diçimê û dera ku lê dimînim dinêrî, ji hemî kirinên min haya te heye. Ji pêş û paş ve, te dor li min girt, û destê xwe danî ser min.” (Zebûr 139:3,5). Ev ayet nîşan dide ku Xwedê çawa dorûberê dinya me pêçaye û çawa bandorê li ser her deqê wê daniye.

Bi matematîkî ramanê fezaya pirr-zerengî (fezaya ku tê zanîn bi sê zerengî ye), dibe ku alîkariyê bona pirsê; Xwedê li ku derê yî, alîkar be. Fezaya ku bi zerengiya n -, tenê komika bin ya fezaya bi zerengiya $(n+1)$ ye.

Bi awayekî wekhev, mînak, fezaya çar zerengî, di feza-yeke sê zerengî de nayê famkirin, lê belê dîsa ji bandor li ser her deqê ye.

Kitêba Pîroz di ayeta 1.Qîralan 8:27'an de vê mijarê bi vî awayî danîne holê:

“Ma gelo Xwedê birastî jî li rûyêerdê dijî? Tu bi ezmanan, bi ezmanê ezmanan jî nayê bicih bûn...”

PDX3: *Gelo wateya peyva Xwedê çiyê?*

BX3: peyva *Xwedê*, ne navekî ji tîpa pêşîn ya çend gotinî pêk hatiye yî (mînak: wekî ÛNESCO, ÛFO). Xwedê xwe bi cûreyên pênasiyan daxuyanî kiriye, hemiyên vana jî şayesandina xwezaya Xwedê dikin. Li jêrê navek/pênavek Xwedê yê diyarkirî (berdêlka Îbranîtî û Kurdî), mîna ku cara yekem di Kitêba Pîroz de hatine bikaranîn tête dayîn.

Elohim Afr. 1:1; Navê Xwedê (li vê bona ku yekîtîya sêhan ya Bav, Law û Ruhê Pîroz daxuyanî bike, bi Îbranîtî bi haweya pirranî hatiye bikar anîn)

Eloah (Di zimanê Îbranîtî de rewşa yekanî ya peyva Xwedê yî. Di Peymana Kevin, beşa Eyûb de 41 carî derbas dibe. Lê di beşên din de jî bi awayekî belavbûyî tête dîtîn)

Pirsên Di Derbarê Xwedê De

El (Afr. 33:20, “*El-Elohe Îsraêl – Xwedê, Xwedayê Îsraêlê*”)

El-Olam (Afr. 21:33, “Xwedayê bêmirin”)

El-Şaday (Afr. 17:1, “Xwedayê ku Hêza Wî Têrî Her-tîştî Dike”)

El-Roi (Afr. 16:13, “Xwedayê ku min dibîne”)

Yahve (Afr. 2:4, li gor Ji Misirê Derketin 3:15 “XUDAN Xwedê”)

Yahve-Rafeka (Der. 15:26, “Xwedayê ku Şifê Dide We”)

Yahve-Nissi (Der. 17:15, “XUDAN Direwşa min e”)

Yahve-Yire (Yar. 22:13-14, “XUDAN pêktîne”)

Yahve-Şalom (Ser. 6:24, “XUDAN aşî ye”)

Yahve-Zidkenu (Yêr. 23:6, “XUDAN rastiya me ye”)

Yahve-Şama (Hêz. 48:35, “XUDAN li wê ye”)

Yahve-Roi (Zeb. 23:1, “XUDAN Şivanê min e”)

Yahve-Zeboat (“Xwedayê Artêşan”)

Adonay (Afr. 15:2, “XUDANê Serwer” [Di Peymana Kevin de 134 carî derbas dibe])

(Çavkanî: Abraham Meîster, “Biblîsches Namenlexikon” [Fêrhenga Navên Pîroz], Pfaffikon, 1970)

PDX4: *Em çima nikarin Xwedê bibînin?*

BX4: Adem û Hawaya ku cotên pêşîn yên ji aliyê Xwedê ve hatine afirandin in, bi Wî re di nava têkiliyek nêzik de bûn û bi rû be rû hatibûn digel Wî. Ji ber ku mirov kete gunehê, ji Xwedê ve dûr ket. Ew, Xwedayek pîroz yê ji gunehê dikerihe yî. Ji ber vê yekê, nêzikayiya destpêkê qediyaye. “yê pîroz û serwerê tekane, Qiralê qîralan, Xudanê xudan, xwediyê bêmiriniyê tenê, yê ku di ronahiya ku mirov nikare nêzikî wê bibe de disekine, yê ku tu mirov wî ne ditiye û ne jî dikare bibîne, ...” (1Tîm. 6:15-16). Ji ber vê yekê, tenê piştî ku em bimirin û bikevin mala Bavê xwe, em ê bikaribin Wî bibînin. Rêya ku diçe Wî jî, tenê ji Îsa Mesîh ve derbas dibe. “...Bêyî navgîniya min tu kes nikare were digel Bavo” (Yû. 14:6).

PDX5: *Xwedayê ku rê li ev êş û janên li ser dinê ne dide, ma çawa dibe Xwedayê hezkirinê? Xwedê çima destûra jankêşiya me dide?*

BX5: Beriya Ketinê (Afirandin beşa 3) ne mirin, ne jan, ne tengasî ne jî tiştên ku rê li vana vekin hebûn. Xwedê, her tiştî bona ku mirov bi awayekî nûwaze bijî afirandibûn. Mirov bi vîna xwe ya azad rêya xwe bijart û ji ber vê yekê

ji Xwedê ve dûr ket. Xwedê çi qas azadiyek mezin daye mirov, em nikarin daxuyaniya vî tiştî bikin. Tevî vê yekê em bi aşkerekî dibînin ku encama pişt li Xwedê zîvirandinê çawa bêtarî ye. Cerbên tahl vê yekê di roja me de jî nîşanî me dide.

Hinek mirov hewl didin ku tawanbariyê li Xwedê bikin. Lê belê divê em jibîr nekin ku berpirsiyar ne Xwedê, em yanê lawênmirov in.

Ger em şevê di otobanê de roniyên seyareya xwe bitefînin û biçin û di encama vê yekê de bibin sedema qedayekê em nikarin ji ber vê yekê çêkirên seyarê berpirsiyar bibîn. Çêkiran cotek far danîne ser seyarê, bona ku rê ronî bikin. Ger em bi zanîne ronahiyan bitefînin ev berpirsiyariya me ye "...Xwedê ronahî ye..." (1Yû. 1:5)

Ger em ji rêyek tarî û ji Xwedê bi dûrketî biçin; em nikarin tawanbariyê li Xwedayê ku bona em nêzî Wî bijîn me afirandine, bikin. Xwedê hezkirin e û dê wisa bimîne, ji ber ku tişteki hiş nastîne kiriye: Bona ku me ji vê rewşa tenê em berpirsiyarê wê ne xwelas bikin, Lawê xwe bi xwe daye.

Îsa Mesîh di beşa Yûhena, Ayeta 15:13 de bi vî awayî qala xwe dike: "Di tu kesî de, qandî mirov di oxra hevalên xwe de canê xwe bide, hezkirinek mezin nîne." Ma gelo ji vê hezkirinê hê jî mezintir hezkirinek heye? Di oxra mirovahiyê de li cihê ku jê re "Golgota" yanê Serqoq tête gotin, tişteki ku di wê roja de hatiye kirin mezintir be tu carî nehatiye çêkirin. Ji ber vê yekê xaç, nîvenda deqa hezkirina Xwedê ya ji mirovan re ye. Em hemiyar – yên bawermend an ne bawermend in – li dinyayek ketî de dijîn. Em gişt ji cerbên xwe ve dizanin ku jan û tengasî, pariyên jiyana dinyewî ên cuda nabin e. Êşên şexsî dibe ku ji me re wisa nayên famkirin bêne. Dema kesek di nava firehiyê de be, em sedema rastî bêtarîhatinê û di nava nexweşiyar vegwezandina yên din bipirsin. Kesên bawermend, bipirranî ji

yên bawer nakin ve zêdetirê jan û tengasiyê dikêşin. Bina nivîskarê Zebûrê têgihandiyê: “Ji ber her ku refaha xeraban didîtîm, çavnebariyê li kanca dikirim. Ew bi êşê nizanin, bedenên wan tendrust û qelew in. Dêrde kesên wekî din nizanin, mîna wan tahde nabînin” (Zeb. 73:3-5).

Nivîskar tengasiya xwe bi awayekî rast dinirxîne û hay jê heye ku ev ne cezayek ji ber gunehên wî hatiye dayîn e. Bi Xwedê re nîqaşê nake û zexm pêwendiyê pê re datîne:

“Dîsa jî ez her tim bi te re me, tu ji destê rastê bi min digire. Bi şîretên xwe re rênîşanî min dide, di encamê de min digehîne bilindahiyê. Dibe ku bedena min û dilê min biçikin, lê belê Xwedê di dilê min de hêz, para ku dikeve aliyê min e heta abadîniyan” (Zeb. 73:23-24,26).

PDX6: *Ma yê ku divê bona her tiştî bête tawanbarkirin ne Xwedê ye?*

PDX6: Dema Xwedê piştî ketinê Adem bangî cem xwe kir, wî bi gotina: “Jinika ku te danî digel min fêkiyê darê de min, min jî xwar”, Hawa nîşan daye (Afr. 3:12). Dema Xwedê ji Hawa ve pirsî, wê jî sûc avêtiye ser yekî din: “Mar min xapand, ji ber wê yekê xwarim” (Afr. 3:13). Em di derbarê gunehê de di tevgerê ecêb de ne: Wekî berpirsiyariyê her tim jibilî xwe kesekî din nîşan didin û di encamê de Xwedê tawanbar dikan. Tenê li derveyî famkariya me tiştêk pêk tê û Xwedê hemî sûcî di Îsa Mesîh de digire ser xwe: “Xwedê, bona di saya Mesîh de em bibin rastiya Wî, Mesîhê ku bi gunehê ve nizane bona me kir guneh!” (2Kor. 5:21). Bona me azad bikin hemî nalet û hemî hêza xwe li ser Wî bûne bar. Dema Ew bi xaçê ve hate şidandin, her cih bona sê saetî bi reşetariyê ve hatiye girtin û Ew, birastî jî, ji aliyê Xwedê ve hatibû terikandin. “Mesîh, li gora daxwaziya Bavê me Xwedê kir, me bona ku ji dema